

Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα «Απόφαση του Συμβουλίου σχετικά με τις κατευθυντήριες γραμμές για τις πολιτικές απασχόλησης των κρατών μελών Μέρος II των ολοκληρωμένων κατευθυντήριων γραμμών για την Ευρώπη 2020»

COM (2010) 193 τελικό

(2011/C 21/12)

Γενικός εισηγητής: ο κ. **Wolfgang GREIF**

Στις 5 Μαΐου 2010 και σύμφωνα με το άρθρο 304 της Συνθήκης για την Λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΣΛΕΕ), το Συμβούλιο αποφάσισε να ζητήσει τη γνώμη της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα:

«Απόφαση του Συμβουλίου σχετικά με τις κατευθυντήριες γραμμές για τις πολιτικές απασχόλησης των κρατών μελών Μέρος II των ολοκληρωμένων κατευθυντήριων γραμμών για την Ευρώπη 2020»

COM(2010) 193 τελικό.

Στις 27 Απριλίου 2010, το Προεδρείο της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής αποφάσισε να αναθέσει την επεξεργασία της γνωμοδότησης αυτής στο ειδικευμένο τμήμα «Απασχόληση, κοινωνικές υποθέσεις, δικαιώματα του πολίτη».

Λόγω του επείγοντος χαρακτήρα των εργασιών, η ΕΟΚΕ όρισε κατά την 463η σύνοδο ολομέλειας της, της 26ης και 27ης Μαΐου 2010 (συνεδρίαση της 27ης Μαΐου 2010) τον κ. Wolfgang GREIF γενικό εισηγητή και υιοθέτησε με 134 ψήφους υπέρ, 9 ψήφους κατά και 12 αποχές την ακόλουθη γνωμοδότηση:

1. Συμπεράσματα

Η ΕΟΚΕ

- εκφράζει τη λύπη της για το ότι το Συμβούλιο και η Ευρωπαϊκή Επιτροπή όρισαν ένα τόσο αυστηρό χρονοδιάγραμμα για την εκπόνηση των κατευθυντήριων γραμμών, το οποίο ουσιαστικά αποκλείει κάθε δυνατότητα πραγματικής συζήτησης με την οργανωμένη κοινωνία των πολιτών και τα κοινοβούλια·
- διαπιστώνει ότι οι κατευθυντήριες γραμμές δεν αντικατοπτρίζουν επαρκώς το γεγονός ότι, ενόψει της κρίσης, ο αγώνας κατά της ανεργίας πρέπει να αποτελέσει προτεραιότητα της πολιτικής της ΕΕ και των κρατών μελών·
- καλωσορίζει την προσήλωση σε λίγες κατευθυντήριες γραμμές, αλλά θεωρεί ότι οι συγκεκριμένες είναι πολύ γενικές και άτολμες προκειμένου να συμβάλουν αποτελεσματικά δρομολογώντας εξελίξεις· εξ ου και αποδυναμώνεται η ευρωπαϊκή προσέγγιση·
- διαπιστώνει ότι οι συστάσεις πολιτικής που αφορούν την αγορά εργασίας υπερτονίζουν σαφώς την πλευρά της προσφοράς (βελτίωση της απασχολησιμότητας) και ζητεί να δοθεί ιδιαίτερη προσοχή στην εφαρμογή μιας ευφυούς πολιτικής στον τομέα της ζήτησης η οποία να συμβάλλει στην ενίσχυση της μελλοντικής μεγέθυνσης και της καινοτομίας, καθώς και στη δημιουργία πρόσθετων θέσεων εργασίας·
- εκφράζει την ανησυχία της για την παράλειψη της αναφοράς του στόχου της πλήρους απασχόλησης (που καταλάμβανε κεντρική θέση στις προηγούμενες κατευθυντήριες γραμμές) στο πλαίσιο των νέων κατευθυντήριων γραμμών·
- εκφράζει την απορία της για το ότι οι κατευθυντήριες γραμμές δεν περιέχουν συγκεκριμένες παρατηρήσεις σχετικά με την ποι-

ότητα της εργασίας και προτείνει τη σύντμηση των κατευθυντήριων γραμμών 8 και 9, αλλά με την εισαγωγή μιας επιπλέον κατευθυντήριας γραμμής για την προώθηση της ποιότητας εργασίας·

- επικροτεί την εστίαση στο τρίγωνο της γνώσης και της αναβάθμισης των δεξιοτήτων, αν και θα επιθυμούσε πιο φιλόδοξους στόχους για την καταπολέμηση της ανεργίας των νέων και την προώθηση της εκπαίδευσης και της κατάρτισης των ατόμων με ειδικές ανάγκες·
- επικρίνει την πολύ μικρή συνολική αναφορά στις πολιτικές για την ισότητα (π.χ. ενίσχυση των γυναικών)·
- χαιρετίζει ιδιαίτερα την «καταπολέμηση του κοινωνικού αποκλεισμού και της φτώχειας» ως χωριστή κατευθυντήρια γραμμή και θεωρεί ότι πρέπει να δοθεί μεγαλύτερη έμφαση στη μείωση του κινδύνου που διατρέχουν τα παιδιά και οι νέοι να περιέλθουν σε κατάσταση φτώχειας·
- θεωρεί ότι για να μειωθεί ο κίνδυνος της φτώχειας είναι απαραίτητοι ορισμένοι σταθεροί και αξιόπιστοι δείκτες για τη μέτρηση και την παρακολούθηση της προόδου που σημειώνεται, με τους οποίους μπορεί για παράδειγμα να μετρηθεί και η σχέση μεταξύ του εισοδήματος και της αγοραστικής δύναμης καθώς και η συγκέντρωση των εισοδημάτων (συντελεστής Gini), και ταυτόχρονα η καθιέρωση ποσοστού κινδύνου φτώχειας ως αδιαμφισβήτητου βασικού δείκτη φτώχειας·
- επιθυμεί να καταστούν σαφέστερα τα χωρία ως προς την ενσωμάτωση των ομάδων που πλήττονται δυσανάλογα από τον κίνδυνο της φτώχειας (γυναίκες που ανατρέφουν μόνες τα παιδιά τους, άτομα με μεταναστευτικό ιστορικό, ηλικιωμένοι με χαμηλή σύνταξη, άτομα με ειδικές ανάγκες).

2. Κριτική του ασφυκτικού χρονοδιαγράμματος της Ευρωπαϊκής Επιτροπής και του Συμβουλίου

2.1 Στις 27 Απριλίου 2010, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή πρότεινε μια νέα σειρά κατευθυντήριων γραμμών για την πολιτική απασχόλησης στα κράτη μέλη. Σε συνδυασμό με το γενικό προσανατολισμό της οικονομικής πολιτικής, οι κατευθυντήριες αυτές γραμμές συνιστούν την ολοκληρωμένη εφαρμογή της στρατηγικής «ΕΕ 2020» για μια έξυπνη και βιώσιμη ανάπτυξη χωρίς αποκλεισμούς. Στα πλαίσια του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου της 25ης-26ης Μαρτίου 2010 επετεύχθη συμφωνία για τη νέα στρατηγική, η οποία θα εγκριθεί επίσημα τον Ιούνιο.

2.2 Η ΕΟΚΕ έχει επικροτήσει επανειλημμένα την ολοκληρωμένη, πολυετή προσέγγιση ως προς τη μελλοντική στρατηγική της ΕΕ και έχει τονίσει επανειλημμένα ότι η εκτεταμένη κοινοβουλευτική συμμετοχή και συμμετοχή των κοινωνικών εταίρων και της κοινωνίας των πολιτών, τόσο σε ευρωπαϊκό όσο και σε εθνικό επίπεδο, αποτελεί θεμέλιο λίθο για την επιτυχία του συντονισμού των πολιτικών και πρέπει να εξασφαλιστεί σε όλα τα στάδια ⁽¹⁾

2.3 Στη γνωμοδότησή της σχετικά με τη στρατηγική της ΕΕ μετά το 2010, η ΕΟΚΕ αιτήθηκε, μεταξύ άλλων, στο πλαίσιο της αναπροσαρμογής της στρατηγικής, την εξάλειψη των διαρθρωτικών εμποδίων που αντικεινται στην αποτελεσματική κοινοβουλευτική συμμετοχή και στην επίτευξη ενός πραγματικού κοινωνικού διαλόγου και διαλόγου της κοινωνίας των πολιτών ⁽²⁾. Ένας από τους λόγους για το αίτημα αυτό ήταν η εδώ και πολλά χρόνια μη ικανοποιητική διεξαγωγή διαβουλεύσεων σχετικά με την εκπόνηση και ανανέωση των κατευθυντήριων γραμμών.

2.3.1 Το γεγονός αυτό είναι λυπηρό, όπως τόνισε η ΕΟΚΕ σε αρκετές γνωμοδοτήσεις της σχετικά με τις κατευθυντήριες γραμμές, ενώ ταυτόχρονα κάλεσε επείγοντως την Ευρωπαϊκή Επιτροπή και το Συμβούλιο να αναθεωρήσουν το χρονοδιάγραμμα, ιδιαίτερα κατά τα έτη κατά τα οποία καθορίζονται οι στρατηγικές επιλογές στα πλαίσια του συντονισμού πολιτικών. Κατά τη διαδικασία χάραξης πολιτικής πρέπει να διασφαλιστεί η αποτελεσματική συμμετοχή όλων των ενδιαφερόμενων κοινωνικών και πολιτικών παραγόντων σε εθνικό επίπεδο και επίπεδο ΕΕ.

2.4 Επομένως η ΕΟΚΕ εκφράζει ακόμη περισσότερο την απογοήτευσή της επειδή και εφέτος, έτος κατά το οποίο τίθενται οι νέες δεκαετείς προτεραιότητες της ατζέντας για την ανάπτυξη και την απασχόληση στα πλαίσια της στρατηγικής «ΕΕ 2020», το Συμβούλιο και η Ευρωπαϊκή Επιτροπή όρισαν ένα υπερβολικά σύντομο χρονοδιάγραμμα για την υιοθέτηση των κατευθυντήριων γραμμών, το οποίο αποκλείει, στην πράξη, έναν κατ' ουσίαν διάλογο με τις οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών και τα κοινοβούλια.

2.5 Ενόψει των παραπάνω, η ΕΟΚΕ επισημαίνει ότι, λόγω του εξαιρετικά σύντομου χρονικού περιθωρίου μεταξύ της δημοσίευσης της πρότασης απόφασης του Συμβουλίου και της ημερομηνίας λήψης της απόφασης αυτής, δεν θα καταστεί δυνατή η διεξαγωγή διαβουλεύσεων με τους ενδιαφερόμενους φορείς που εκπροσωπού-

νται στην ΕΟΚΕ κατά το συνηθισμένο τρόπο. Αντιθέτως, η ΕΟΚΕ είναι αναγκασμένη να λάβει θέση με, τρόπον τινά, συνοπτικές διαδικασίες.

2.6 Συνεπώς, η ΕΟΚΕ κατανοεί όλους όσους υποστηρίζουν την αναβολή λήψης απόφασης ως προς τις ολοκληρωμένες κατευθυντήριες γραμμές, ιδιαίτερα ενόψει της παρούσας χρονικής στιγμής, όπου η ΕΕ καλείται να ορίσει τη συνολική αναπτυξιακή της στρατηγική για τα επόμενα 10 χρόνια.

2.6.1 Σε περίπτωση μιας τέτοιας αναβολής για ορισμένους μήνες, με την οποία θα ήταν καθόλα σύμφωνη, η ΕΟΚΕ επιφυλάσσεται να επεξεργαστεί μια νέα εκτεταμένη γνωμοδότηση πρωτοβουλίας, πέραν των σχολίων και συστάσεων που περιλαμβάνει η παρούσα γνωμοδότηση, αφού διεξάγει τις ευρείες διαβουλεύσεις που απαιτούνται ως προς τις προτεινόμενες κατευθυντήριες γραμμές.

3. Γενικές παρατηρήσεις σχετικά με τις προτεινόμενες κατευθυντήριες γραμμές

3.1 Τα προσεχή έτη, η Ευρώπη θα τεθεί αντιμέτωπη, συνεπεία της οικονομικής και χρηματοπιστωτικής κρίσης, με μια πολύ δύσκολη κατάσταση ως προς την απασχόληση. Σύμφωνα με πρόσφατες μελέτες, μία ολόκληρη δεκαετία θα είναι απαραίτητη για να ανακτηθούν οι άνω των 10 εκατομμυρίων θέσεις εργασίας που έχουν χαθεί κατά την παρούσα περίοδο της κρίσης ⁽³⁾. Ενόψει των παραπάνω, η καταπολέμηση της ανεργίας πρέπει να αποτελέσει προτεραιότητα της πολιτικής της ΕΕ και των κρατών μελών. Σύμφωνα με την ΕΟΚΕ, το γεγονός αυτό πρέπει να αντικατοπτρίζεται σε πολύ μεγαλύτερο βαθμό στις κατευθυντήριες γραμμές.

3.1.1 Γενικά, οι προτεινόμενες κατευθυντήριες γραμμές μειώθηκαν από τις μέχρι στιγμής 8 σε 4 και, σύμφωνα με τα σχέδια της Επιτροπής, θα συνεχίσουν να ισχύουν αμετάβλητες έως το 2014. Η ΕΟΚΕ επικροτεί, κατ' αρχήν, τη συγκεντρωτική αυτή θεώρηση και τον πολυετή κύκλο, αν και σημειώνει ότι το κείμενο πάσχει, σε πολλά σημεία, από γενικότητες και έλλειψη ακρίβειας. Εκφράζει επομένως την ανησυχία της ότι οι κατευθυντήριες γραμμές θα καθοδηγήσουν σε περιορισμένο μόνο βαθμό τη δράση των κρατών μελών. Σύμφωνα με την ΕΟΚΕ είναι, σε κάθε περίπτωση, σαφές ότι λόγω της μείωσης του αριθμού των κατευθυντήριων γραμμών απαιτούνται ακόμη σαφέστεροι και πιο αξιόπιστοι δείκτες μέτρησης και παρακολούθησης της προόδου. Τούτο ισχύει για μέτρα που απευθύνονται σε ομάδες-στόχους αλλά και κυρίως για τη μείωση της φτώχειας.

3.2 Επιπλέον, οι προτεινόμενες κατευθυντήριες γραμμές για την απασχόληση δεν προσδιορίζουν ποσοτικούς στόχους, πέραν κάποιων αναφορών στους τρεις παρακάτω κεντρικούς στόχους της ΕΕ, οι οποίοι θα χρησιμεύσουν ως βάση για τον καθορισμό επιμέρους εθνικών στόχων από τα κράτη μέλη:

— αύξηση του ποσοστού απασχόλησης της ομάδας των εργαζομένων 20 έως 64 ετών (ανδρών και γυναικών) έως ποσοστό συνολικά 75 %,

— μείωση του ποσοστού εγκατάλειψης του σχολείου χωρίς απολυτήριο σε ποσοστό 10 % και αύξηση του ποσοστού των ατόμων ηλικίας 30-34 με πτυχίο πανεπιστημίου ή δίπλωμα ισοδύναμου εκπαιδευτικού ιδρύματος σε ποσοστό τουλάχιστον 40 %,

⁽¹⁾ Γνωμοδότηση της ΕΟΚΕ της 31ης Μαΐου 2005 με θέμα την «Πρόταση απόφασης του Συμβουλίου που αφορά τις κατευθυντήριες γραμμές των πολιτικών απασχόλησης των κρατών μελών (βάσει του άρθρου 128 της Συνθήκης ΕΚ)» COM(2005) 141 τελικό - 2005/0057 (CNS), εισηγητής: ο κ. Herr Malosse (ΕΕ C 286, 17.11.2005) και γνωμοδότηση της 13ης Φεβρουαρίου 2008 με θέμα την «Πρόταση απόφασης του Συμβουλίου που αφορά τις κατευθυντήριες γραμμές των πολιτικών απασχόλησης των κρατών μελών (βάσει του άρθρου 128 της Συνθήκης ΕΚ)», COM(2007) 803 τελικό./2 (Τμήμα V) - 2007/0300 (CNS), εισηγητής: ο κ. Herr Greif (ΕΕ C 162/92, 25.6.2008).

⁽²⁾ ΕΕ C 128 της 18.5.2010, σελ. 3.

⁽³⁾ Ζήτηση και προσφορά δεξιοτήτων στην Ευρώπη: μεσοπρόθεσμες προβλέψεις έως το 2020 (Cedefop, 2010), σελ. 35 επ.

— μείωση κατά 25 % του αριθμού των Ευρωπαίων που ζουν κάτω από τα εθνικά όρια φτώχειας, με αποτέλεσμα να βγουν από τη φτώχεια 20 εκατ. άτομα.

3.2.1 Η ΕΟΚΕ πιστεύει ότι αυτό συντελεί σε ουσιαστική αποδυνάμωση της ευρωπαϊκής προσέγγισης και αμφισβάλνει αν με την σχεδόν εξ ολοκλήρου μεταφορά της αρμοδιότητας για την χάραξη στόχων της πολιτικής απασχόλησης στα κράτη μέλη επιτυγχάνεται μεγαλύτερη δεσμευτικότητα όσον αφορά την εκπλήρωση των κοινών υποχρεωτικών στόχων.

3.3 Η ΕΟΚΕ δεν μπορεί να κατανοήσει την αμηχανία κατά τη διατύπωση ευρωπαϊκών στόχων, από τη στιγμή μάλιστα που είχε αιτηθεί, κατά τη διάρκεια των συζητήσεων σχετικά με τη στρατηγική μετά το 2010, να μην εγκαταλειφθούν οι κοινοί στόχοι της τρέχουσας στρατηγικής, και να διατυπωθούν παράλληλα - υπό το πρίσμα των επιμέρους συνθηκών στα κράτη μέλη - περαιτέρω φιλόδοξοι στόχοι (4).

3.3.1 Η ΕΟΚΕ διατύπωσε, στο ίδιο πνεύμα, σε διάφορες γνωμοδοτήσεις της, προτάσεις για την προσθήκη μετρήσιμων στόχων στις κατευθυντήριες γραμμές για την απασχόληση και συγκεκριμένα ως προς την ισότητα των φύλων, την απασχόληση των νέων, τον περιορισμό επισφαλών εργασιακών σχέσεων από άποψη κοινωνικής προστασίας, την καταπολέμηση της φτώχειας (και ατόμων που εργάζονται), την απασχόληση των ατόμων με ειδικές ανάγκες κλπ. (5).

3.4 Ευνόητοι στόχοι, όπως π.χ. η επιστροφή στην αγορά εργασίας των μακροχρόνια ανέργων, η προσφορά, σε σύντομο χρονικό διάστημα, θέσης εργασίας ή κατάρτισης στους νέους, η δημιουργία κατάλληλων υποδομών φροντίδας για την εξισορρόπηση επαγγελματικής και οικογενειακής ζωής και η μείωση των εισοδηματικών ανισοτήτων μεταξύ των φύλων αποτελούσαν, μέχρι στιγμής, βασικούς άξονες της ευρωπαϊκής στρατηγικής για την απασχόληση και πρέπει, κατά τη γνώμη της ΕΟΚΕ, να διατηρηθούν και, στο μέτρο που είναι απαραίτητο, να ενισχυθούν.

3.5 Η ΕΟΚΕ επικρίνει το ότι οι προτεινόμενες κατευθυντήριες γραμμές για την απασχόληση, στο σύνολό τους, κάνουν ελάχιστες αναφορές στην πολιτική ισότητας των φύλων και ενίσχυσης των γυναικών. Εάν επιθυμούμε πραγματικά τη μείωση του κινδύνου φτώχειας στην Ευρώπη, πρέπει να θέσουμε φιλόδοξους στόχους και πρωτοβουλίες για την εξάλειψη των στερεοτύπων σχετικά με τα φύλα, τη μείωση των υφιστάμενων διακρίσεων στην αγορά εργασίας και την εξάλειψη των διαρθρωτικών αιτιών των εισοδηματικών διαφορών μεταξύ των φύλων καθώς και των εμποδίων που κρατούν

τις γυναίκες μακριά από ορισμένα επαγγέλματα και περιορίζουν τη γυναικεία επιχειρηματικότητα (6). Οι παρούσες κατευθυντήριες γραμμές συμβάλλουν ελάχιστα προς τα παραπάνω.

4. Ειδικές παρατηρήσεις και προτάσεις για τροποποιήσεις των τεσσάρων κατευθυντήριων γραμμών για την απασχόληση

4.1 Κατευθυντήρια γραμμή 7: Αύξηση του ποσοστού απασχόλησης και μείωση της διαρθρωτικής ανεργίας

4.1.1 Η ΕΟΚΕ τάσσεται καταρχήν υπέρ του στόχου της ΕΕ για αύξηση του ποσοστού απασχόλησης ανδρών και γυναικών 20-64 ετών έως ποσοστό 75 % μέχρι το έτος 2020. Πρόκειται για έναν εξαιρετικά φιλόδοξο στόχο, δεδομένου ότι δεν έχει αυξηθεί μόνο η στοχοθετημένη συνολική ποσόστωση, αλλά παράλληλα δεν προσμετράται πλέον (σε αντίθεση με τον τωρινό στόχο) η ομάδα ατόμων ηλικίας 15-19 ετών. Η ΕΟΚΕ διερωτάται για τους λόγους που οδήγησαν στην εξαίρεση αυτών των νέων εργαζομένων από τον υπολογισμό του συνολικού ποσοστού απασχολούμενων.

4.1.2 Η ΕΟΚΕ διαπιστώνει επίσης σχετικά, ότι ενόψει της τρέχουσας ανεργίας-ρεκόρ (όπου περίπου 24 εκατ. άτομα είναι άνεργα) το πρόβλημα στις αγορές εργασίας δεν συνίσταται στην έλλειψη εργατικού δυναμικού γενικά, αλλά στην έλλειψη ειδικευμένου εργατικού δυναμικού σε ορισμένα κράτη μέλη, καθώς και στη μαζική έλλειψη διαθέσιμων θέσεων εργασίας. Ως εκ τούτου, για να αυξηθεί η συμμετοχή στην απασχόληση και να δημιουργηθούν νέες θέσεις εργασίας πρέπει να μελετηθούν ευφυή μέτρα και πρότυπα απασχόλησης για μια καλύτερη κατανομή της εργασίας.

4.1.3 Ενόψει της δραματικής αύξησης της ανεργίας στην ΕΕ, η πολιτική δεν μπορεί να περιορίζεται στη βελτίωση της «απασχολησιμότητας» των εργαζομένων. Αντιθέτως, οι μελλοντικές προσπάθειες πρέπει να επικεντρωθούν σε μεγαλύτερο βαθμό σε μελλοντοστραφείς επενδύσεις στον τομέα της Ε&Α, της εκπαίδευσης, των υποδομών, στον τομέα της υγείας και των κοινωνικών υπηρεσιών, ώστε να δημιουργηθούν θέσεις εργασίας και να κινητοποιηθεί αποτελεσματικά το δυναμικό.

4.1.4 Η ΕΟΚΕ εκφράζει, στο σημείο αυτό, την ανησυχία της για την παράλειψη της αναφοράς του στόχου της πλήρους απασχόλησης (που καταλάμβανε κεντρική θέση στις προηγούμενες κατευθυντήριες γραμμές) στο πλαίσιο των νέων κατευθυντήριων γραμμών. Αναφορές γίνονται μόνο στην εξάλειψη της διαρθρωτικής ανεργίας και στη μείωση της «αεργίας». Η ΕΟΚΕ θεωρεί ότι η υπό εξέταση κατευθυντήρια γραμμή πρέπει να αναθεωρηθεί και να προσανατολιστεί εκ νέου προς την πλήρη απασχόληση.

4.1.5 Για να αποφευχθεί, στο μέτρο του δυνατού, μια περαιτέρω αύξηση του αριθμού όσων αναζητούν εργασία - ιδίως ενόψει της κρίσης- και να μην παγιωθεί η διαρθρωτική ανεργία, οι νέες ολοκληρωμένες κατευθυντήριες γραμμές θα πρέπει να περιλαμβάνουν ένα ισορροπημένο μείγμα μακροοικονομικής πολιτικής, το οποίο θα συνδυάζει πολιτικές που προσανατολίζονται στην προσφορά με πολιτικές που προσανατολίζονται στη ζήτηση.

(4) ΕΕ C 128 της 18.5.2010, σελ. 3.

(5) Γνωμοδοτήσεις ΕΟΚΕ

της 30ής Σεπτεμβρίου 2009 με θέμα «Εργασία και φτώχεια: η αναγκαιότητα μιας σφαιρικής προσέγγισης» (γνωμοδότηση πρωτοβουλίας), εισηγήτρια: η κ. Prud'homme (ΕΕ C 318/52, 23.12.2009)

της 1ης Οκτωβρίου 2009 με θέμα «Η σχέση μεταξύ της ισότητας των φύλων, της οικονομικής ανάπτυξης και των ποσοστών απασχόλησης» (διερευνητική γνωμοδότηση), εισηγήτρια: η κ. Ouin (ΕΕ C 318/15, 23.12.2009)

της 1ης Οκτωβρίου 2009 σχετικά με την Ανακοίνωση της Επιτροπής στο Συμβούλιο, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών «Μια στρατηγική της ΕΕ για τη νεολαία - Επένδυση και ενδυνάμωση: Μια ανανεωμένη ανοιχτή μέθοδος συντονισμού για την αντιμετώπιση των προκλήσεων και των ευκαιριών της νεολαίας», COM(2009) 200 τελικό, εισηγήτης: ο κ. Sibian (ΕΕ C 318/113, 23.12.2009).

(6) Γνωμοδότηση ΕΟΚΕ της 29ης Σεπτεμβρίου 2005 με θέμα «Οι γυναίκες και η φτώχεια στην Ευρώπη», εισηγήτρια η κ. Brenda King, (ΕΕ C 24, 31.1.2006 και γνωμοδότηση ΕΟΚΕ της 12ης Ιουλίου 2007 με θέμα: «Απασχόληση των κατηγοριών με προτεραιότητα (Στρατηγική της Λισαβώνας)», εισηγητής: ο κ. Greif (ΕΕ C 256, 27.10.2007)· βλ. επίσης την έκθεση της Επιτροπής για την ισότητα μεταξύ γυναικών και ανδρών [COM(2009) 694].

4.1.5.1 Τούτο δεν επιτυγχάνεται, κατά την άποψη της ΕΟΚΕ, στις προτεινόμενες κατευθυντήριες γραμμές στο σύνολό τους και ακόμη λιγότερο στη συγκεκριμένη αυτή κατευθυντήρια γραμμή. Όσον αφορά τις συστάσεις πολιτικής που αφορούν στην αγορά εργασίας, η πλευρά της προσφοράς υπερτονίζεται σαφώς (βελτίωση της απασχολησιμότητας). Το στοιχείο αυτό πρέπει να εξισορροπηθεί με την εφαρμογή μιας ευφούς πολιτικής στον τομέα της ζήτησης η οποία να συμβάλλει στην ενίσχυση της μελλοντικής μεγέθυνσης και της καινοτομίας, καθώς και στη δημιουργία πρόσθετων θέσεων εργασίας.

4.1.6 Επίσης, δεν επισημαίνεται ότι η αναπτυξιακή ανάκαμψη προς σταθεροποίηση της αγοράς εργασίας, πρέπει να εξασφαλισθεί ιδίως μέσω της ενίσχυσης της ζήτησης εντός της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ιδιωτικές και δημόσιες επενδύσεις). Επίσης, λείπει η διαβεβαίωση ότι δεν θα παύσουν πρόωρα τα μέτρα στήριξης της οικονομίας και οι επενδύσεις στην εξασφάλιση της απασχόλησης για την αποφυγή περαιτέρω αύξησης της ανεργίας. Στο πλαίσιο αυτό, μπορεί, κατά την άποψη της ΕΟΚΕ, να συμφωνήσει κανείς με μια «στρατηγική εξόδου» ή με σχέδια εξυγίανσης – όπως προβλέπουν και οι κατευθυντήριες γραμμές οικονομικής πολιτικής – υπό τον όρο ότι τηρούνται κάποιες προϋποθέσεις σχετικά με την οικονομία ή την απασχόληση.

4.1.7 Αναφορικά με τη σύσταση στα κράτη μέλη να ενσωματώσουν στην αγορά εργασίας τους τις αρχές που θέσπισε το Συμβούλιο σχετικά με την ευελιξία με ασφάλεια σημειώνεται ότι η κατευθυντήρια γραμμή παρέλειψε να αναφέρει ότι η ποιότητα της εργασίας είναι εξίσου σημαντική αρχή όπως και η ευελιξία με ασφάλεια, όπως έχει επανειλημμένα αξιώσει η ΕΟΚΕ (7).

4.1.8 Η ΕΟΚΕ ζητεί επίσης να διευκρινιστεί ότι η παρότρυνση για ενεργό αναζήτηση απασχόλησης πρέπει να εξασφαλίζεται ιδίως με την παροχή αποτελεσματικών υπηρεσιών από τα αρμόδια γραφεία ευρέσεως εργασίας και λιγότερο με υποτιθέμενα κίνητρα σε σχέση με τα επιδόματα ανεργίας. Προτείνει, επομένως, να διαγραφεί από την τελευταία πρόταση της πρώτης παραγράφου η ακόλουθη φράση «... συνοδευόμενα από σαφή δικαιώματα και ευθύνες για τους ανέργους που αναζητούν ενεργά εργασία». Ειδικά λόγω της συγκυρίας της κρίσης, η ΕΟΚΕ θεωρεί περιττές τις συστάσεις για αυστηρότερες διατάξεις, όσον αφορά την καταλληλότητα της εργασίας, της ασφάλισης κατά της ανεργίας.

4.2 Κατευθυντήρια γραμμή 8: *Ανάπτυξη ειδικευμένου εργατικού δυναμικού που ανταποκρίνεται στις ανάγκες της αγοράς, προώθηση της ποιότητας των θέσεων εργασίας και της δια βίου μάθησης*

4.2.1 Όσο κι αν χαροποιεί την ΕΟΚΕ το γεγονός ότι η ποιότητα της εργασίας αναφέρεται τουλάχιστον στην επικεφαλίδα της κατευθυντήριας γραμμής, τόσο παραμένει με την απορία γιατί η εξαγγελία αυτή δεν συγκεκριμενοποιείται διόλου (με αναφορές λ.χ. στα θέματα της προώθησης της υγείας στους χώρους εργασίας, αξιοπρεπών μισθών, διαμόρφωσης εργασιακού ωραρίου και αποφυγής υπερβολικά πολλών ωρών εργασίας συμβιβασμός επαγγελματικού/οικογενειακού βίου). Η ΕΟΚΕ περίμενε ότι το αίτημα για ποιοτικούς

χώρους εργασίας θα συνδυαζόταν με τη στρατηγική της ευελιξίας με ασφάλεια και θα υπογραμμίζονταν η σημασία τόσο της εσωτερικής όσο και της εξωτερικής ευελιξίας με ασφάλεια, όπως απέδειξαν, με τον καλύτερο τρόπο, ευέλικτες εσωτερικές αγορές εργασίας κατά τη διάρκεια της κρίσης.

4.2.2 Δεδομένου ότι το περιεχόμενο αυτής της προτεινόμενης κατευθυντήριας γραμμής συμπίπτει, σε μεγάλο βαθμό, με το περιεχόμενο της επόμενης κατευθυντήριας γραμμής [9], διερωτάται κανείς εάν είναι προτιμότερο, προς αποφυγή επαναλήψεων, να συμπτυχθούν αυτές οι δύο κατευθυντήριες γραμμές σε μία. Ωστόσο, θα πρέπει να εισαχθεί μια ξεχωριστή κατευθυντήρια γραμμή για την ενίσχυση της ποιότητας εργασίας.

4.2.2.1 Η ΕΟΚΕ έχει τονίσει επανειλημμένως ότι πρέπει να διδεται μεγαλύτερη τη σημασία στην ποιοτική διάσταση της αύξησης των θέσεων εργασίας, ιδιαίτερα όταν τίθεται ένας ποσοτικός στόχος αύξησης των ποσοστών απασχόλησης, αφού η απασχόληση πάση θυσία (επισημαίνει συνθήκες εργασίας, εργαζόμενοι στα όρια της φτώχειας κλπ.) δεν μπορεί να αποτελεί λύση.

4.2.3 Στο πλαίσιο αυτό, η ΕΟΚΕ επαναλαμβάνει το αίτημά της να επανατεθούν οι ποιοτικοί στόχοι αναφορικά με την απασχόληση, οι οποίοι εγκαταλείφθηκαν, σε μεγάλο βαθμό, κατά την αναθεώρηση της στρατηγικής της Λισσαβώνας τα τελευταία χρόνια («Δείκτες του Λάκεν» για τη μέτρηση της δημιουργίας ποιοτικής απασχόλησης) (8).

4.2.4 Ενόψει των παραπάνω, η ΕΟΚΕ προτείνει τη συστηματική παρακολούθηση των νέων θέσεων εργασίας βάσει ποιοτικών κριτηρίων και συνιστά να γίνεται αναφορά στις προκλήσεις που έχουν προσδιορίσει από κοινού οι ευρωπαίοι κοινωνικοί εταίροι όσον αφορά την ευρωπαϊκή αγορά εργασίας (9). Ένα από αυτά τα κριτήρια αποτελεί για παράδειγμα η αρχή ότι το εργατικό δίκαιο πρέπει να προωδεί τις σταθερές συμβάσεις εργασίας και ότι ένα επαρκές επίπεδο προστασίας και η ασφάλιση της απασχόλησης πρέπει να εξασφαλίζονται σε όλους τους εργαζομένους, ανεξαρτήτως υπογραφείσας σύμβασης.

4.3 Κατευθυντήρια γραμμή 9: *Βελτίωση των επιδόσεων των συστημάτων εκπαίδευσης και κατάρτισης σε όλες τις βαθμίδες και αύξηση της συμμετοχής στην τριτοβάθμια εκπαίδευση*

4.3.1 Κατά την άποψη της ΕΟΚΕ, μία πολιτική δημιουργίας «εργασίας σε καλές συνθήκες», στην οποία συμπεριλαμβάνονται φιλόδοξοι στόχοι στον τομέα της γενικής και επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης, καθώς και στον τομέα της δια βίου μάθησης, συμβάλουν κατά μείζονα λόγο στην ανάπτυξη και την αύξηση της παραγωγικότητας. Ως εκ τούτου, η ΕΟΚΕ χαιρετίζει τον καθορισμό προτεραιοτήτων εν προκειμένω.

4.3.2 Όπως και στις προηγούμενες κατευθυντήριες γραμμές, περιέχεται και σε αυτές ένας δείκτης για τους νέους που διατρέχουν κίνδυνο αποκλεισμού στην αγορά εργασίας. Προκειμένου να μειωθεί ο αριθμός των νέων που ούτε δουλειά έχουν ούτε παρακολουθούν κάποιο πρόγραμμα βασικής ή επαγγελματικής κατάρτισης, πρέπει τα κράτη μέλη να λάβουν συγκεκριμένα μέτρα για την πρόληψη της εγκατάλειψης του σχολείου χωρίς απολυτήριο. Το βασικό αυτό θέμα θα πρέπει, κατά την άποψη της ΕΟΚΕ, να τονισθεί περισσότερο, για παράδειγμα μέσω της διατήρησης φιλόδοξων στόχων όπως:

(7) Γνωμοδότηση ΕΟΚΕ της 22ας Απριλίου 2008 σχετικά με την «Ανακίνηση της Επιτροπής προς το Συμβούλιο, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών για τη θέσπιση κοινών αρχών όσον αφορά την ευελιξία με ασφάλεια: περισσότερες και καλύτερες θέσεις εργασίας μέσω της ευελιξίας με ασφάλεια», COM(2007) 359 τελικό, εισηγητής: ο κ. Jansson, συνεισηγητής: ο κ. Ardhe (EE C 211, 19.8.2008) και γνωμοδότηση ΕΟΚΕ της 4ης Νοεμβρίου 2009 με θέμα: «Η στρατηγική της Λισσαβώνας μετά το 2010», γενικός εισηγητής: ο κ. Greif, CESE 1722/2009, σημείο 3.4.3.

(8) EE C 128 της 18.5.2010, σελ. 3.

(9) Οι βασικές προκλήσεις που αντιμετωπίζουν οι ευρωπαϊκές αγορές εργασίας: από κοινού ανάλυση των Ευρωπαϊκών Κοινωνικών Εταίρων (2007), σελ. 61 επ.

- της μείωσης της ανεργίας των νέων κατά 50 %·
- της καθιέρωσης ανώτατης προθεσμίας τεσσάρων μηνών για την ενεργότερη «δραστηριοποίηση» νέων που αναζητούν εργασία ή θέση μαθητείας.

4.3.3 Η ΕΟΚΕ υπενθυμίζει ότι η επίτευξη του στόχου της στρατηγικής «ΕΕ 2020» για ποσοστό απασχόλησης 75 %, προϋποθέτει επίσης την ύπαρξη κατάλληλων πολιτικών για την απασχόληση ατόμων με ειδικές ανάγκες τα οποία αποτελούν το 16 % των ατόμων σε ηλικία εργασίας. Η ΕΟΚΕ επικροτεί, κατ' αυτήν την έννοια, τη ρητή συμπερίληψη της εν λόγω πληθυσμιακής ομάδας στις κατευθυντήριες γραμμές 7 και 10. Επιπλέον, θα ήταν ευχής έργο να συμπεριληφθεί στην κατευθυντήρια γραμμή 9 μια μορφή εκπαίδευσης και κατάρτισης που συμβάλει στην ενσωμάτωση ατόμων με ειδικές ανάγκες .

4.4 Κατευθυντήρια γραμμή 10: Η καταπολέμηση του κοινωνικού αποκλεισμού και της φτώχειας

4.4.1 Η ΕΟΚΕ επικροτεί την «καταπολέμηση του κοινωνικού αποκλεισμού και της φτώχειας» ως ξεχωριστή κατευθυντήρια γραμμή. Θεωρεί ότι έτσι επιβεβαιώνεται το επανειλημμένα διατυπωμένο αίτημά της για κοινά μέτρα καταπολέμησης της φτώχειας και του κοινωνικού αποκλεισμού, δεδομένων των αυξανόμενων κοινωνικών ανισοτήτων στην Ευρώπη. Το ζητούμενο είναι μια δέσμη μέτρων προσαρμοσμένων στις ομάδες στόχους. Κατά την άποψη της ΕΟΚΕ, η κατευθυντήρια αυτή γραμμή θα πρέπει κυρίως να δώσει μεγαλύτερη έμφαση στη μείωση του κινδύνου φτώχειας των παιδιών και των νέων και να προσδιορίζει συγκεκριμένους στόχους.

4.4.2 Αλλά και ως προς τη μείωση της φτώχειας, απαιτούνται ορισμένοι σταθεροί και αξιόπιστοι δείκτες για την μέτρηση και παρακολούθηση της προόδου. Η ΕΟΚΕ προτείνει να θεσπιστεί το ποσοστό κινδύνου φτώχειας ως αδιαμφισβήτητος βασικός δείκτης φτώχειας. Η ΕΟΚΕ κρίνει σκόπιμη την ανάπτυξη συμπληρωματικών δεικτών με τους οποίους να μπορεί, για παράδειγμα, να μετρηθεί και η σχέση μεταξύ του εισοδήματος και της αγοραστικής δύναμης καθώς και η συγκέντρωση των εισοδημάτων (συντελεστής Gini). Σε καμία περίπτωση, όμως, δεν επιτρέπεται να υπονομευθεί με τον τρόπο αυτό ο κεντρικός στόχος.

4.4.3 Η ΕΟΚΕ επικροτεί τη σύσταση προς τα κράτη μέλη να επιδιώξουν τη μείωση της φτώχειας μέσω της προώθησης της πλήρους συμμετοχής στην κοινωνική και την οικονομική ζωή καθώς και με τη διεύρυνση των ευκαιριών απασχόλησης.

4.4.3.1 Η ΕΟΚΕ συμφωνεί με τα συμπεράσματα μιας πρόσφατης σχετικής μελέτης της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, σύμφωνα με την οποία η καταπολέμησης της φτώχειας και του κοινωνικού αποκλεισμού πρέπει να εστιάζεται κατά προτεραιότητα στα μέτρα για τους «εργαζόμενους πένητες» ⁽¹⁰⁾. Η ΕΟΚΕ προτείνει να δοθούν εγγυήσεις για ένα αξιοπρεπές εισόδημα και, κατ' αυτήν την έννοια, να αποφευχθεί η καθιέρωση χαμηλόμισθων θέσεων εργασίας, γεγονός που προϋποθέτει:

- αντικατάσταση των θέσεων επισφαλούς απασχόλησης από βιώσιμες, κοινωνικά εξασφαλισμένες εργασιακές σχέσεις·
- διασφάλιση κοινωνικής προστασίας κατά τη μετάβαση από το στάδιο της εκπαίδευσης στο στάδιο της απόκτησης εργασίας·
- προώθηση αποτελεσματικότερων σχεδίων της πολιτικής απασχόλησης για την κατάρτιση ατόμων που λόγω ελλείψεως κατάρτισης έχουν αποκλεισθεί από την αγορά εργασίας,
- καταπολέμηση της ανεργίας των νέων με ιδιαίτερο βάρος στην ένταξη των αποκλεισμένων από την αγορά εργασίας ατόμων.

4.4.3.2 Όλα αυτά τα σημεία πρέπει να ενσωματωθούν και να υπογραμμισθούν περισσότερο στην παρούσα κατευθυντήρια γραμμή. Στο σημείο αυτό, η ΕΟΚΕ επαναλαμβάνει επίσης την πρόταση που υπέβαλε πρόσφατα αναφορικά με τους στόχους εξασφάλισης συστημάτων για τον καθορισμό ελάχιστου εισοδήματος και αντισταθμιστικού εισοδήματος.

4.4.4 Η καταπολέμηση της φτώχειας απαιτεί περαιτέρω, μέτρα πολιτικής για την απασχόληση και για την εκπαίδευση για τις ομάδες που επηρεάζονται ιδιαίτερα από τη φτώχεια (γυναίκες που ανατρέφουν μόνες τα παιδιά τους, άτομα με μεταναστευτικό ιστορικό, ηλικιωμένοι με χαμηλή σύνταξη, άτομα με ειδικές ανάγκες). Θα ήταν επομένως σκόπιμο να καταστούν σαφέστερα τα χωρία και οι στόχοι τα σχετικά με την ενσωμάτωση στην κοινωνία και την αγορά εργασίας των ατόμων αυτών.

4.4.5 Η ΕΟΚΕ κρίνει ως θετικό στοιχείο την αναφορά στην πολύτιμη συμβολή της κοινωνικής οικονομίας στη δημιουργία και εξασφάλιση θέσεων απασχόλησης και στη μείωση της φτώχειας, καθώς και την ρητή προτροπή προς τα κράτη μέλη να προωθήσουν ενεργά την κοινωνική οικονομία. Με τον τρόπο αυτό εισακούεται το αίτημα της ΕΟΚΕ για πλήρη αξιοποίηση των δυνατοτήτων της κοινωνικής οικονομίας, ιδίως με τη δημιουργία θέσεων απασχόλησης στον τομέα των κοινωνικών υπηρεσιών.

Βρυξέλλες, 27 Μαΐου 2010.

Ο Πρόεδρος
της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής
Mario SEPI

⁽¹⁰⁾ Working poor in Europe («Εργαζόμενοι πένητες στην Ευρώπη»), Μελέτη Ευρωπαϊκού Ιδρύματος για τη Βελτίωση των Συνθηκών Διαβίωσης και Εργασίας – Eurofound 2010

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

της γνωμοδότησης της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής

Η παρακάτω προτεινόμενη τροπολογία, που απορρίφθηκε, έλαβε τουλάχιστον το ένα τέταρτο των ψήφων:

Σημείο 4.2.2

Να τροποποιηθεί ως εξής:

«Δεδομένου ότι το περιεχόμενο αυτής της προτεινόμενης κατευθυντήριας γραμμής συμπίπτει, σε μεγάλο βαθμό, με το περιεχόμενο της επόμενης κατευθυντήριας γραμμής [9], διερωτάται κανείς εάν είναι προτιμότερο, προς αποφυγή επαναλήψεων, να συμπτυχθούν αυτές οι δύο κατευθυντήριες γραμμές σε μία. ~~Ωστόσο~~, Αντιθέτως, θα πρέπει να εισαχθεί μια ξεχωριστή κατευθυντήρια γραμμή για την ευελιξία με ασφάλεια η οποία θα συμπεριλαμβάνει και την ενίσχυση της ποιότητας εργασίας.»

Αιτιολογία

Η τροπολογία είναι αυτονόητη.

Αποτέλεσμα ψηφοφορίας:

Ψήφοι υπέρ: 58

Ψήφοι κατά: 73

Αποχές: 2
